

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
філологічного факультету
проф. Бунчук Б. І.
«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ
У XX–XXI СТ.
(вибіркова)

Освітньо-наукова програма	Філологія
Спеціальність	035 Філологія
Кваліфікація	доктор філософії (PhD)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій освітньо-науковий
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці, 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні аспекти досліджень літературного процесу у ХХ–ХХІ ст.» складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності) та відповідає освітньо-науковій програмі «Філологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) – спеціальності 035 Філологія.

Розробник: *Дзик Роман Анатолійович* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.

Затверджено на засіданні кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри *О.З.* (Ольга ЧЕРВІНСЬКА)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 2 від «5» вересня 2022 року.

Голова методичної ради факультету *А.* (Алла АНТОФІЙЧУК)

1. Мета навчальної дисципліни.

Ознайомити аспірантів зі специфікою літературного процесу, а також актуальними аспектами його досліджень у ХХ–ХХІ ст. Дисципліна розширює методологічний інструментарій для розгляду світового літературного процесу новітньої доби.

2. Завдання:

- оволодіти основами фахової теоретико-літературознавчої підготовки;
- отримати навички аналізу усіх компонентів художнього твору крізь призму категорій літературного процесу;
- розуміти загальні властивості художньої літератури, поетику слова, літературного твору, художнього тексту, множинність його інтерпретацій, варіативність підходів, еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства;
- компетентно оцінювати історію світової літератури (ХХ–ХХІ ст.) та специфіку літературного процесу в цілому;
- дати уявлення про своєрідність розвитку літератури в національному аспекті (з огляду на специфіку дисертаційного дослідження).

3. Результати навчання.

Знати: ключові поняття історії літературного процесу, що складають концептуальну основу курсу; особливості літературного процесу та його закономірності; головні тенденції в літературному процесі ХХ–ХХІ ст.; специфіку літературних родів та жанрів; особливості літературного твору як художнього цілого; різноманітні концепції психології творчості; основні тенденції розвитку теорії літератури на сучасному етапі.

Уміти: вільно користуватися системою знань з історії світової літератури; пояснювати специфіку художнього тексту, розумітися на його особливостях з огляду на епоху та літературний стиль; застосовувати різні методологічні підходи до аналізу художніх творів; виділяти й досліджувати всі складники змісту та форми; визначати компоненти сюжету та композиції художніх текстів; застосовувати критичний і теоретичний інструментарій літературознавчої та критичної думки; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

Компетенції, якими має оволодіти аспірант у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології в межах професійної, наукової та дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення на міжнародному та національному рівні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.

ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.

ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.

ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, уміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.

ЗК 11. Здатність ініціювати, організовувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.

ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – літературознавства, літературної критики тощо.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української та іноземної мов.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проєктів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної та літературної специфіки.

ФК 18. Здатність розуміти специфіку та тенденції розвитку світового та українського літературного процесу, зміст методів, напрямів, стилів і жанрів.

ФК 19. Здатність на високому рівні володіти знаннями про теоретико-методологічні підходи в літературознавстві та розуміти сутність механізмів та підходів літературознавчого аналізу художнього твору.

ФК 20. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі філології в межах професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміти конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних норм.

ПРН 25. Уміти підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 29. Характеризувати основні тенденції літературного розвитку в культурному контексті та аспекті історико-суспільних явищ, визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, його приналежність до стильової епохи чи певного художнього напрямку.

ПРН 30. Використовувати різні підходи (історико-типологічний, рецептивно-естетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний) при характеристиці літературних явищ з урахуванням також і практики компаративних літературознавчих студій тощо.

ПРН 31. Застосовувати теоретичну спадщину світової літературознавчої думки та літературної критики; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

ПРН 34. Уміти практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	10	5			75		залік
Заочна	1	2	3	90	2	2			86		залік

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	л	і	с.р.		о	л	п	л	і	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Літературний процес, його основні категорії та методології досліджень											
	Тема 1. Загальне поняття про літературний процес	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2		
Тема 2. Компаративістика	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 3. Формальний метод	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 4. Марксистська критика	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Разом за ЗМ1	36	4	2			30	36	0,8	0,8			34,4
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Новітні методології досліджень літературного процесу											
	Тема 5. Рецептивна естетика і категорія читача	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2		
Тема 6. Теорія інтертекстуальності	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 7. Концепція Західного канону Гаролда Блума	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 8. Феміністична критика, гендерні студії	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 9. Постколоніальна критика	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Тема 10. Постмодернізм	9	1	0,5			7,5	9	0,2	0,2			8,6
Разом за ЗМ 2	54	6	3			45	54	1,2	1,2			51,6
Усього годин	90	10	5			75	90	2	2			86

4.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Загальне поняття про літературний процес
2	Компаративістика
3	Формальний метод
4	Марксистська критика
5	Рецептивна естетика і категорія читача
6	Теорія інтертекстуальності
7	Концепція Західного канону Гаролда Блума
8	Феміністична критика, гендерні студії
9	Постколоніальна критика
10	Постмодернізм

4.2.2. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Опрацювати розділи підручників, присвячені

	літературному процесові. Розшукати словникові визначення таких понять: «літературний процес», «художній метод», «літературний напрям», «літературний стиль», «літературна течія», «літературна школа», «літературна група» тощо. Укласти власний термінологічний мінісловник.
2	Ознайомитися з передмовою Д. Наливайка «Літературна компаративістика вчора і сьогодні» до антології «Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи». Укласти мінісловник компаративістичних термінів, що стосуються літературного процесу.
3	Ознайомитися зі статтею Б. Ейхенбаума «Теорія “формального” методу»). Укласти мінісловник «формалістських» термінів, що стосуються літературного процесу.
4	Ознайомитися з працею Ф. Джеймісона «Постмодернізм і суспільство споживання». Укласти мінісловник термінів марксистського літературознавства, що стосуються літературного процесу.
5	Ознайомитися зі «Вступом: Структура горизонту і діалогічність» у книзі Г. Р. Яусса «Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика». Укласти мінісловник термінів рецептивної естетики, що стосуються літературного процесу.
6	Ознайомитися з розділом «Інтертекстуальність» у книзі З. Мітосек «Теорії літературних досліджень». Укласти мінісловник термінів теорії інтертекстуальності, що стосуються літературного процесу.
7	Опрацювати розділ «Елегія про загибель Канону» в книзі Г. Блума «Західний канон: книги на тлі епох». Укласти власний канон із прочитаних авторів і текстів.
8	Опрацювати вступ до книги «Друга стаття» С. де Бовуар. Укласти мінісловник термінів феміністичної критики, що стосуються літературного процесу.
9	Опрацювати вступ до книги «Орієнталізм» Е. Саїда. Укласти мінісловник термінів постколоніальної теорії, що стосуються літературного процесу.
10	Ознайомитися з термінами, що стосуються літературного процесу, в «Енциклопедії постмодернізму». Укласти власний мінісловник.

5. Система контролю та оцінювання

5.1. Види та форми контролю

Під час навчання проводиться написання модульних контрольних робіт. Наприкінці курсу – залік у письмовому вигляді.

Підсумковий контроль у формі заліку передбачає одержання студентом максимум 40 балів за залікову роботу.

5.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

5.3. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна кількість балів, яку аспірант може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів аспірант набирає за поточні види контролю і 40 балів під час підсумкового виду контролю (заліку).

5.4. Критерії оцінювання модульної роботи (різномірні завдання).

Модульна робота складається із завдань тестового формату (1 бал / правильна відповідь на 1 питання).

5.5. Критерії оцінювання залікової роботи

Залікова робота складається з 30 завдань тестового формату (1 бал / правильна відповідь на 1 питання) та творчого завдання (10 балів).

10 балів: аспірант демонструє знайомство з відповідними текстами, вдало використовує цитати, правильно обирає формат розкриття теми; переконливо показує вміння аналізувати художній текст (змістові та формальні елементи); виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовностилістичну досконалість, креативність.

7-9 балів: тема творчої роботи загалом розкрита, але наявні окремі недоліки не принципового характеру; наявні деякі неточності в аналізі твору, мовностилістичні огріхи, окремим частинам бракує аналітичного характеру.

4-6 балів: аспірант демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить невідповідності, основні положення обґрунтовані непереконливо.

1-3 балів: тема роботи не розкрита, аналіз твору виконаний поверхнево, аспірант демонструє хибне використання термінології, недбале мовностилістичне оформлення. Якщо у завданні виявлено порушення норм академічної доброчесності, воно не приймається взагалі та оцінюється у 0 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
8	9	9	9	8	8	9		

T1, T2 ... T 10 – теми змістових модулів.

6. Рекомендована література

6.1. Базова (основна)

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М. Зубрицької.

Львів : Літопис, 2002. 832 с.

2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / пер. з англ. О. Погинайко. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Даниленко В. Лісоруб у пустелі. Письменник і літературний процес. Київ : Академвидав, 2008. 352 с.
4. Мітосек З. Теорії літературних досліджень / пер. з пол. В. Гуменюка. Сімферополь : Таврія, 2003. 408 с.
5. Перкінс Д. Чи можлива історія літератури? / перекл. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 152 с.

6.2. Допоміжна

1. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / пер. з англ. під заг. ред. Р. Семківа. Київ : Факт, 2007. 720 с.
2. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / пер. з англ. П. Дениска. Київ : Курс, 2008. 504 с.
3. Дзик Р. Концепт інтертекстуальності в інтерпретації французьких постструктуралістів: від Р. Барта до Ж. Женетта. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. № 13 (238). Серія : Філологічні науки. С. 23–27.
4. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста і В. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкуна. – Київ : Основи, 2003. 503 с.
5. Саїд Е. Культура й імперіялізм / пер. з англ. К. Ботанової та ін. Київ : Критика, 2007. 608 с.
6. Саїд Е. Орієнталізм / пер. з англ. В. Шовкуна. Київ : Основи, 2001. 512 с.
7. Співак Г. Ч. В інших світах: есеї з питань культурної політики / пер. з англ. Р. Ткачук та ін. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2006. 480 с.
8. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи / за заг. ред. Д. Наливайка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.
9. Формалізм : збірник статей / уп. О. Галета, З. Рибчинська. Львів : Літопис, 2004. 144 с.
10. Яус Г. Р. Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика / пер. з нім. Р. Свято і П. Таращука. Київ : Основи, 2011. 622 с.

7. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. <http://chtyvo.org.ua>
3. www.ae-lib.org.ua
4. www.academia.edu
5. <http://diasporiana.org.ua>
6. <http://www.ilnan.gov.ua/index.php/uk/publikatsii>